

شماره ۲۳۳
مرداد و شهریور ۱۴۰۵
سپتامبر ۲۰۲۶
صفحه ۸

ماهنامه شکر

انجمن صنعتی کارخانه‌های قند و شکر ایران

سرمقاله

تشکلهای برای ویتترین نیستند

بهمن دانایی

بدیهی است که برآیند دانش، تجربه و تخصص هزار نفر در باره یک فعالیت اقتصادی بیشتر از برآیند خواسته‌های آلوده به سیاست یک گروهی است که در فعالیت اقتصادی خاص در کف میدان نبوده و تنها مزیتشان این بوده که با رئیس دولت آشنا بوده‌اند.

مگر می‌شود مهندسان، مدیران مالی، مشاوران اقتصادی و مدیران کارخانه‌ها به طور مثال در صنعت قند و شکر که هر کدام کارنامه و برنامه مشخص داشته و دارند درباره اقتصاد این صنعت کمتر از یک وزیر و یک معاون و چند کارشناس مستقر در وزارتخانه بدانند. بدون تردید چنین نیست. شاید گفته شود فعالان یک صنعت بیش از اینکه به فکر شهروندان سراسر کشور باشند به این می‌اندیشند که سود خود را بیشتر کنند که این اجحاف است و دولت باید جلوی آن را بگیرد. البته که این داوری سراپا نادرست است. مدیران و فعالان هربخش از فعالیتهای اقتصادی نیک می‌دانند اگر رضایت شهروندان نباشد کارشان پیش نمی‌رود از سوی دیگر کارفرمایان ایرانی نشان داده اند کمتر از مدیران دولتی دلسوز مردم نیستند.

واقعیت این است که این اصول بدیهی از سوی سیاستمداران و اندیشمندان کشورهای پیشرفته اقتصادی زودتر از دیگر کشورها به اندیشه حکمرانی اقتصادی آنها راه یافت. از سوی دیگر کارآفرینان و مالکان و مدیران بنگاه‌های اقتصادی برای اینکه بتوانند در برابر نهاد دولت از نظر کارشناسی نیرومند شده و خواسته‌های خود را هماهنگ کرده و از پراکندگی‌ها بکاهند تأسیس تشکلهای اقتصادی – کارفرمایی را در دستور کار قرار داده‌اند.

ادامه در صفحه ۲

زور گویی سامانه‌ها

صفحه ۳

قانون بن بست ساز «انتزاع»

شرط عقل . تجربه بشری حکم می‌کند هرپدیده ای حتی اگر نص صریح قانون باشد اگر به زیان جامعه و بن بست ساز بود باید کنار گذاشته شود. در جمهوری اسلامی و نیز در سایر کشورها این احتمال وجود دارد که قانونی در زمانی به هردلیلی تصویب شود اما پس از مدتی به دلیلی که در بالا یاد شده منسوخ شود. واقعیت این است که قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی به نظر بیشتر فعالان اقتصادی و نیز به نظر کارشناسان اقتصادی و حتی مدیران اجرایی اکنون بن بست ساز شده است. این قانون که در سال ۱۳۹۱ تصویب شده بود از سوی رئیس مجلس وقت به دولت احمدی نژاد داده شد که پس از مدتی به دلیل اجرایی نشدن به روزنامه رسمی ارجاع و در آن روزنامه منتشر شد که به معنای الزام برای اجرا بود. دلیل اینکه چنین قانونی در مجلس تصویب شد این بود که سه وزارتخانه بازرگانی، معادن و فلزات و نیز صنایع به طور جداگانه فعالیت می‌کردند. این وزارتخانه‌ها هر کدام وظایف قانونی خود را داشتند. در شرایطی که ادغام وزارتخانه‌ها قانونی شد این سه وزارتخانه در کنار وزارت جهاد نیز فعالیت می‌کرد. مجادله برسر واردات کالاهای اساسی به ویژه کالاهایی که به زراعت ربط داشتند و به هم ریختن تعادل در بازارها به دلیل ناهماهنگی‌ها سرانجام به تصویب قانون انتزاع منجر شد. بر اساس مفاد این قانون اختیار واردات کالاهای اساسی از وزارتخانه‌های دیگر سلب شد.

در چنین وضعیتی و پس از اجرایی شدن قانون یادشده صنایع تبدیلی مثل قند و شکر در تنگنا قرار گرفتند. به این ترتیب که در دوره پیش از ادغام وزارتخانه، این صنعت و صنایع مشابه در صنایع تبدیلی کشاورزی در بخش کارخانه‌ای تحت حمایت وزارت صنایع بودند.

هرگاه اگر اختلا فی پیش می‌آمد و به کارخانه‌ها مربوط می‌شد وزارت صنایع از تولید داخلی حمایت می‌کرد. در تولید زراعی نیز وزارت کشاورزی مدافع و حامی تولید داخلی بود.

ادامه در صفحه ۸

در صفحات دیگر می‌خوانید:

وزارت کشاورزی به کار تولید برسد نه تجارت خارجی صفحه ۲	برنامه‌های تولید شکر در برزیل صفحه ۴	کاهش ۴.۵ درصدی ضایعات در کشت و صنعت کارون صفحه ۶	قیمت‌گذاری دستوری هزینه تولید شکر را تأمین نمی‌کند صفحه ۷
--	---	---	--

توسعه صنعتی پشت کوه قاف افتاده است

محمدصادق جنان‌صفت - تازه‌ترین گام برداشته‌شده برای نظریه‌پردازی برپایه تجربه‌های تاریخی ایران و جهان جهت تهیه سند توسعه صنعتی از سوی یک صنعتگر قدیمی برداشته شده است. در این سند که باز هم از سوی مسعود نیلی و ده‌ها همکارش در دانشکده اقتصاد و مدیریت دانشگاه شریف آماده شده بار دیگر بر تنگناها و گره‌های کور توسعه صنعتی ایران تأکید شده است. در این سند باز هم به‌طور روشن یادآور شده است اگر ایران بخواهد به توسعه صنعتی به معنای گسترده آن دست یابد باید اراده سیاسی نیرومندی از گردهمایی همه اندیشه‌ها و گروه‌های سیاسی به‌ویژه از سوی نهادهای اصلی اداره‌کننده کشور فراهم شود. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد توسعه صنعتی پشت کوه قاف افتاده و دسترسی به آن نیروی سترگی می‌خواهد. این همان حلقه گمشده‌ای است که شوربختانه پس از انقلاب اسلامی بیش از پیش گم شده و به‌نظر نمی‌رسد اصولاً نیرویی واقعی دنبال پیدا کردن آن باشد. واقعیت این است که حالا علاوه بر ضرورت اجتناب‌ناپذیر سیاسی در داخل کشور باید به مقوله سیاست خارجی نیز پرداخت. به این معنا که آرایش سیاست خارجی امروز ایران گونه‌ای است که روزه‌های ورود متغیرهای بااهمیتی مثل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، ورود تکنولوژی روزآمد تولید صنعتی و نیز دادوستد با شرکت‌های کوه‌پیکر صنعتی را ناممکن کرده است. پرسش بنیادین برای امروز ایران و به‌ویژه نهاد دولت و نیز نهاد بنگاه‌ها این است که اصولاً نهادهای حاکمیتی دنبال راهبرد توسعه صنعتی به معنای آنچه در غرب اتفاق افتاد و سپس کشورهای نوظهور صنعتی مثل کره جنوبی، ترکیه، برزیل و چین آن را ادامه دادند را قبول دارند یا دنبال راهبردهای دیگری هستند.

ادامه در صفحه ۲

ادامه از صفحه اول

توسعه صنعتی پشت کوه قاف افتاده است

ادامه از صفحه اول

به طور مثال برخی راهبردهای هنوز اعلام نشده از سوی برخی اندیشه ها این است که توسعه ایران باید بر پایه کشاورزی خودکفا و توسعه تولید سلاح نظامی ارزان قیمت برای توسعه صادرات باشد. این آرمانی است که در اوایل دهه ۷۰ از سوی مرتضی نبوی و نیز مرحوم محمدحسین ملایری در مرکز پژوهش های مجلس تئوریزه شد اما در جریان قرار نگرفت.

اگر نهادهای حاکمیتی به ویژه در شرایط امروز ایران دنبال راهبرد توسعه صنعتی به مثابه راهبرد توسعه ایران باشند باید الزام ها و پیامدهای این رخداد احتمالی را بپذیرند. دولت چهاردهم که هنوز رگه هایی از اندیشه توسعه صنعتی را در سخنان مدیریت می توان دید می تواند یک گروه کارآمد از نهادهای دولتی و بخش خصوصی برای شناسایی مهم ترین قانون های بازدارنده توسعه صنعتی برای دوره های قابل قبول تأسیس کند و به این نهاد قدرت دهد تا گره های بزرگ قانونی برای دستیابی به توسعه صنعتی شناسایی شده و تغییر و حذف شوند. چند مقوله را در همین باره یادآور می شوم.

۱- نهاد دولت به مثابه قوه اجرایی که در نوک پیکان تحول سازی قرار دارد و با شهروندان و گروه های گوناگون برخورد از نزدیک دارد باید توجه کند تعریف تازه ای از وظایف این نهاد را به دست دهد. تجربه جهانی و تکامل نقش دولت ها در جهان این است که آنها نهادهای هستند که در برابر گرفتن بخشی از قدرت شهروندان و اعمال محدودیت قانونی بر آنها در برابر راه را هموار کنند که مردم با فعالیت آبرومند و سخت کوشانه به سطح قابل قبولی از رفاه برسند. نهاد حاکمیت در جمهوری اسلامی نیز باید به این فلسفه باور داشته باشد. دولت فعلی آمده است روی این نقطه بایستد و در هر تصمیم کلان به این راهبرد پایبند باشد. به این ترتیب اجرای دولت به ویژه در حوزه اقتصاد کلان تصمیم های بازدارنده نخواهند گرفت.

۲- همانطور که در بالا نگاشته شد تابعیت سیاستگذاری اقتصادی از مقوله سیاست و به ویژه سیاست خارجی به این نتیجه منجر شده که تصمیم های اقتصادی در بودجه سالانه و در برنامه های توسعه و در مناسبات نهادهای حاکمیتی با بنگاه ها و شهروندان اولویت های سیاست در پله اول نباشند و اولویت های اقتصادی ناگزیر زیر پا قرار گیرند. صنعتگران ایرانی انتظار دارند بیشترین نیروی سیاسی به کار گرفته شود که این ترتیب برعکس شود. به این معنا که سیاست و تصمیم های سیاسی باید از سیاست های اقتصادی تبعیت کنند. در صورتی که نهادهای حاکمیتی برای جانداختن این مقوله که سیاست باید از اقتصاد فرمان ببرد آمادگی نداشته باشند کار پیش نمی رود. توسعه صنعتی اتفاقی نیست که در نبود و در خلأ بیفتد و باید سایر سیاست های اقتصادی نیز با آن سازگار باشند. برخی از تنگناهای اجرایی را نیز باید برطرف کرد که مهم ترین آنها به شرح زیر است. برداشت.

یکم- باید یکبار برای همیشه با یکسان سازی نرخ ارز رانت و فساد، گره های تنیده شده بردست و پای فعالان اقتصادی و نیز مردم و دولت باز شوند. تجربه نشان می دهد اگر این گره باز نشود و رانت و فساد ارزی همچنان بر مناسبات حاکم باشد اقتصاد سالم نخواهد شد.

دوم- یکی از مهم ترین متغیرهای اقتصادی که در بخش ریالی رانت و فساد ایجاد کرده تعیین نرخ بهره بانکی از بالا و مطابق دستور است. می توان و باید این گره را باز کرد تا از فشار بر منابع مالی کاسته شود.

سوم- تصدی گری دولت به معنای واقعی برچیده شده و خصوصی سازی واقعی در دستور کار قرار گیرد. تا روزی که بنگاه های کوپیکر دولتی و خصوصی حاکمیت دارند اقتصاد روی ریل سلامت نمی افتد. باید در خصوصی سازی دنیای وسیع تری را تصور کنیم و راه را برای ورود سرمایه های خارجی باز کنیم.

چهارم- یکی از گرفتاری های بنگاه های صنعتی- تولیدی نظام قیمت گذاری دستوری است. در دهه های پیش شاید قیمت گذاری دستوری به دلیل برخی امتیازها و حمایت های مالی و ارزی به بنگاه ها توجه داشت اما در حال حاضر چنین حمایت هایی در کف قرار دارند بنابراین باید از نظام قیمت گذاری دستوری عبور کنیم.

ادامه از صفحه اول

این تشکلهای که امروز در دنیای مدرن همسنگ با نهاد دولت در تصمیم سازی ها و تصمیم گیری های مشارکت فعال و واقعی دارند در مسیر کاهش تضادها و افزایش نیروی ملی گام های بلندی برداشته اند. تفکیک و توازن قوا میان نهادهای مدنی و نهاد دولت، فایده های پرشماری دارد که در صورت نهادینه شدن می توان از آن استفاده کرد. هم افزایی، همگرایی و سازگار شدن نیروهای موجود در میان این دو نهاد و اجتناب از تنش، اصطکاک غیر مفید و تضادهای بالنده می تواند کارساز باشد.

در ایران اما این توازن قوا میان نهادهای مدنی و نهاد دولت سابقه قابل توجهی ندارد و تنها در دو دهه تازه سپری شده است. که به هر دلیل این موضوع در کانون توجه قرار گرفته است. دولت های ایران با وجودی که به زبان از مزیت های تشکلهای می گویند و نیز از آنها می خواهند در امور تخصصی خود فعال باشند اما در عمل شوربختانه همان ذهنیت های منسوخ شده را راهنمای عمل قرار می دهند. اگر آنچه بر زبان مدیران می آید در عمل نیز اتفاق از سطح و پوسته عبور کرده و به ژرفا و عمق برسد می توان امیدوار بود که طرح و حل مسایل تخصصی در هر حوزه با دولت به شکل کارآمدی رخ دهد. گفتگوهای میان تشکلهای مدیران دولتی به ویژه بالاترین مقام وزارتخانه ها اگر

محمد رضا مرتضوی در همایش روز ملی تشکلهای:

وزارت کشاورزی به کار تولید برسد نه تجارت خارجی

در سال ۱۳۹۱ بود که قانون مشهور به قانون انتزاع در مجلس به تصویب رسید و برای اجرا به دولت ابلاغ شد. بر اساس این قانون اختیار واردات کالاهای کشاورزی به وزارت جهاد کشاورزی داده شد. این قانون حالا پس از سپری شدن ۱۴ سال به بن بست خورده و تولیدکنندگان کالاهای اساسی را نارضاضی کرده است. مرتضوی گفت متأسفانه مجموعه شرایط دست به دست هم داده اند و به اینجا رسیده ایم که در ۵ سال گذشته ۱۰ میلیون تن ذرت وارد کرده ایم. وابستگی به واردات ذرت ۹۰ درصد است. در این سال ها هزاران تن روغن خوراکی و نیز دیگر روغن ها وارد کرده ایم. وابستگی ایران به واردات روغن خوراکی ۹۵ درصد است.

مرتضوی ادامه داد واردات کشور به واردات جو به ۵۰ درصد و به کنجاله ۹۰ درصد شده است. در حالی که شعار خود کفایی در تولید برنج و گندم داده ایم اما این کالاهای نیز به میزان کافی در کشور تولید نمی شود و سالانه میلیون ها دلار برای واردات این دو کالا از کشور ارز خارج می شود. در حالی که از کل اراضی زراعی زیر کشت گندم فقط ۲۲ میلیون هکتار آن زیر کشت آبی است، ۴ میلیون هکتار آن اراضی زیر کشت دیم است. اگر بشود اراضی زیر کشت آبی را با علم و تکنولوژی روزآمد اداره کرده و تولید کنیم و بازدهی در هر هکتار را به متوسط میانگین تولید دنیا برسانیم باید سالانه ۱۲ میلیون تن گندم با کیفیت مناسب داریم.

سیستم خریدناکارآمد خرید

در حال حاضر وزارت جهاد کشاورزی نوعی از سازماندهی در خرید گندم تضمینی را برقرار کرده است که ۱۳ درصد افت در خرید گندم بر خریداران بخش خصوصی تحمیل می شود. این در حالی است که استاندارد افت گندم باید در اندازه ۵ درصد باشد. من با تأسف می گویم که سیستم خرید گندم گونه ای شده است که در گندم خریداری شده شن ریخته می شود و این فاجعه است. دولت سالانه صدها هزار میلیارد تومان برای خرید گندم اختصاص می دهد اما تکلیف نان هنوز نامشخص است.

خصوصی سازی

وی درباره خصوصی سازی ناموفق در بخش کشاورزی گفت کشت و صنعت های بزرگ و با برکتی مثل کشت و صنعت مغان واگذار شد و مالک آن شرایط خوبی بر این واحد بزرگ فراهم کرد اما دولت آن را پس گرفت. این عمل یعنی چه؟ واقعیت تلخ این است

که این کار دادن علامت به بخش خصوصی است که به فکر خرید واحدهای بزرگ زراعی نباشند. شوربختانه تجربه ناموفق در کشت و صنعت های کشور که هر کدام می توانند قطب تولید دامی و زراعی باشند شرایط را نامساعد کرده است.

قانون انتزاع

رییس هیأت مدیره تشکلهای صنایع غذایی بخش مهمی از سخنان خود را به مسأله قانون مشهور به قانون انتزاع داد. وی گفت در سال های ابتدایی دهه ۹۰ مجلس قانونی را تصویب کرد که براساس آن اختیارات واردات محصولات کشاورزی از وزارت صنایع و بازرگانی وقت به وزارت جهاد کشاورزی داده شود. هدف از این مصوبه تجمیع تولید واردات کالاهای کشاورزی بود این قانون در سال هایی که اجرا شده است به جای آسان سازی فعالیت ها شرایط را گونه ای کرده است که به زبان تولید شده است. براساس این قانون متأسفانه وزارت جهاد کشاورزی به جای اینکه به کار تولید برسد همه نیروی خود را به تجارت خارجی اختصاص داده است. ارزش واردات نهادهای دامی و نیز کالاهای اساسی به اندازه ای است که وزارت جهاد کشاورزی را به یک وزارتخانه بازرگانی ضعیف تبدیل کرده است. وزارت جهاد کشاورزی به جای اینکه به تجارت خارجی بپردازد الان باید به کار اصلی خود که افزایش تولید محصولات زراعی است برگردد.

من از صمیم دل می گویم که چشم انداز روشنی برای فعالیت های بخش کشاورزی با این وزارتخانه نمی بینم.

وزارت جهاد کشاورزی با صنایع تبدیلی مرتبط با کشاورزی مثل بچه سرراهی رفتار می کند بسیاری از فعالان این صنعت باور دارند که صنایع تبدیلی کشاورزی به وزارت صمت باید برگردد.

نگاه

شوگ ارزی

حسین عبده تبریزی

این بار با شوگ ارزی معمولی روبه‌رو نیستیم. تحریم، جنگ و درگیری، اختلال صادرات نفت و محدودیت کانال‌های مالی و تجاری هم‌زمان عمل می‌کنند. بنابراین مسئله فقط میزان ارز حاصل از صادرات نیست؛ قابلیت انتقال، تبدیل و استفاده از ارز نیز مطرح است. تورم از قبل بسیار بالاست. افزایش قیمت برخی کالاهای ضروری به سطوح بسیار بالا و حتی سهرقمی رسیده و طبقه متوسط و اقشار کم‌درآمد به شدت تحت فشارند. شوگ تازه‌ای ارزی ممکن است دور «ارز - قیمت - دستمزد - کسری بودجه - نقدینگی - ارز» را تشدید کند؛ با این تفاوت مهم که دستمزدها معمولاً با تأخیر و بسیار کندتر از نرخ ارز و قیمت کالاهای افزایش می‌یابند. در نتیجه، در جریان این تعدیل، کاهش دستمزد واقعی و قدرت خرید خانوار بسیار شدیدتر می‌شود.

تخصیص ارز دیگر با تقسیم کالاهای ضروری و غیرضروری حل نمی‌شود. دارو ضروری است، اما ماده‌ی اولیه، قطعه، تجهیزات و بسته‌بندی دارو نیز ضروری‌اند. باید به‌جای فهرست کالاهای زنجیره‌های حیاتی تولید و مصرف را شناسایی و اولویت‌بندی کرد. بودجه نیز هم‌زمان تحت فشار قرار می‌گیرد. درآمد نفت و دسترسی به ارز کاهش می‌یابد، در حالی که هزینه‌های جنگ و شرایط اضطراری و تقاضا برای حمایت از خانوارها افزایش می‌یابد. اگر این شکاف از منابع واقعی تأمین نشود، خطر انتقال آن به بانک‌ها و بانک مرکزی و در نهایت تحمیل مالیات توری بیشتر به مردم وجود دارد.

مسئله فقط داشتن ارز نیست؛ رسیدن کالا هم مسئله است. مسیرهای دریایی با اختلال و محدودیت روبه‌رو شده‌اند و استفاده از مسیرهای جایگزین، به‌ویژه حمل هوایی، بسیار گران‌تر است. مسیرهای زمینی نیز با مشکل متفاوتی مواجه‌اند: افزایش شدید حجم بار، شلوغی مرزها، ترافیک کامیون‌ها و محدودیت ظرفیت عبور، زمان حمل را افزایش داده است. حمل ریلی نیز با محدودیت ظرفیت روبه‌روست و ممکن نیست به سرعت جای مسیرهای عادی را بگیرد. بنابراین حتی اگر ارز در دسترس باشد، ممکن است کالا دیرتر و با هزینه بسیار بالاتر به کشور برسد. این مسئله به‌ویژه درباره‌ی مواد اولیه، قطعات و کالاهای واسطه‌ای اهمیت دارد، زیرا تأخیر در ورود آنها مستقیماً تولید داخلی را مختل می‌کند. در چنین شرایطی، زمان تأمین و موجودی انبارها اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کنند.

کمبود نهاده تولید داخلی را مستقیماً کاهش می‌دهد. بخش مهم واردات به مواد اولیه، قطعات، ماشین‌آلات و کالاهای واسطه‌ای برمی‌گردد. نرسیدن قطعه یا ماده‌ی اولیه ممکن است خط تولید را متوقف کند. بنابراین شوگ خارجی هم از مسیر افزایش نرخ ارز و هم از مسیر کاهش واقعی عرضه‌ی داخلی به تورم منتقل می‌شود.

رفتار بنگاه‌ها نیز تغییر می‌کند. موجودی انبار از سرمایه در گردش به نوعی بیمه در مقابل کمبود آینده تبدیل می‌شود؛ فروش اعتباری کاهش می‌یابد و قیمت‌ها بیشتر بر اساس هزینه‌ی احتمالی جایگزینی تعیین می‌شوند. در چنین شرایطی، تورم انتظاری نیز تقویت می‌شود؛ انتظار افزایش نرخ ارز، دشوارتر شدن تأمین کالا و بالا رفتن هزینه‌های آینده، در قیمت‌گذاری امروز بنگاه‌ها منعکس می‌شود. بنابراین حتی پیش از آن که کمبود واقعی به‌طور کامل ظاهر شود، انتظار کمبود و افزایش هزینه‌های آینده قیمت‌های امروز را بالا می‌برند.

مدت بحران تعیین‌کننده است. سیاست مناسب برای سه ماه اختلال با سیاست مناسب برای یک سال یا بیشتر متفاوت است. با طولانی شدن بحران، ذخایر کالا کاهش می‌یابد، قطعات یدکی مصرف می‌شود، تعمیر و نگهداری عقب می‌افتد و ظرفیت تولید فرسوده می‌شود. مسئله در این مرحله دیگر فقط تأمین ارز نیست؛ بلکه حفظ ظرفیت تولید کشور است. و سرانجام مسئله‌ی توزیع هزینه‌هاست: چه کسی هزینه‌ی این شوگ را خواهد پرداخت؟ مصرف‌کننده با تورم؟ حقوق‌بگیر با کاهش دستمزد واقعی؟ تولیدکننده با کمبود نهاده؟ دولت با کاهش مخارج؟ یا آینده‌ی کشور با مصرف سریع ذخایر؟

پرسش اصلی بحث: آیا حاکمیت خواهد توانست ارز محدود، ذخایر کشور، بودجه و ظرفیت واردات را به‌گونه‌ای مدیریت کند که هم کالاهای حیاتی و زنجیره‌های اصلی تولید حفظ شوند، هم ذخایر کشور صیانت شود.

زورگویی سامانه‌ها

خطای راهبردی

در سال‌های تازه سپری شده در وزارت جهاد کشاورزی نیز سامانه‌ای تأسیس شد که نام بازارگاه بر آن نهاده شد. هدف از تأسیس این سامانه این بود که واردکنندگان نهاده‌های اساسی در برابر امتیاز دریافت شده از دولت در تأمین به ویژه ارز ارزان‌تر از ارز بازار آزاد به دولت تعهد دادند واردات خود را از مسیر این سامانه به بازار عرضه کنند. هدف این بود که قیمت تمام شده واردات نهاده‌های دامی برای تولیدکنندگان دام و طیور تثبیت شوند. این خواسته دولت بود و واردکنندگان ناچار باید کالای خود را از این سامانه عرضه می‌کردند. تا اینجا کار شاید توجیه منطقی و اقتصادی داشت اما کار از جایی به بیراهه کشیده شد که در یک اقدام و تصمیم عجیب در مجلس و در دولت مقرر شد کالای اساسی غیر از نهاده‌های دامی و اصول تولید داخل نیز از این سامانه عرضه شوند. این تصمیم عجیب که از سوی یک عضو مجلس در کمیسیون کشاورزی گرفته شده بود با استقبال دولت روبه‌رو شد. حالا دولت چهاردهم به طور رایگان به امتیازی دست یافته است که هیچ هزینه‌ای برای آن نکرده بود و در خیال خود نیز چنین امتیازی را نمی‌دید که کالاهای اساسی را نیز زیر یوغ خود در بیاورد. مثال‌های متعددی از این داستان و مفت‌بری وزارت جهاد کشاورزی داستان اجباری کردن توزیع شکر کارخانه‌های شکر از این مسیر بود که هنوز ادامه دارد. به این ترتیب درحالی که پای دولت به توزیع شکر باز وارد شده این نهاد، ریالی برای آموزش چغندرکاران و نیز ریالی برای کارخانه‌های شکر تخصیص نداده است. حالا این پرسش مهم وجود دارد چرا وزارت جهاد خود را وارد داستان کرد؟ بهانه این است که باید قیمت تمام شده شکر برای مصرف‌کنندگان تثبیت شود.

شوربختانه در این داستان که با زورگویی همراه شده است کارخانه‌های شکر با آسیب جدی چند سویه روبه‌رو شده‌اند. کارخانه‌های شکر برای تأمین سرمایه در گردش در شرایط توزیع شکر به صورت غیر سامانه‌ای انعطاف داشتند و می‌توانستند در برخی از اوقات حتی به قیمت پایین‌تر تولید خود را عرضه کنند. حالا اما زورگویی سامانه‌ای فروش کارخانه را جز از مسیر یادشده قبول نمی‌کند. در شرایط حاضر که تقاضا برای شکر رشد ندارد و شاید حتی کمتر از سال پیش و نیز زیر قیمت تمام شده است کارخانه‌ها باید چشم به راه بمانند تا بازرگانان و یا واحدهای صنعتی مثل صنعت شیرینی و شکلات تقاضای خود را به سامانه دهند و کارخانه‌ها بتوانند شکر بفروشند و مطالبات کشاورزی را پرداخت کنند. از سوی دیگر وزارت جهاد کشاورزی برای اینکه در کار سامانه تمرکز ایجاد کند کارخانه‌ها را مجبور کرده است حساب‌های خود را به بانک کشاورزی منتقل کنند. به این ترتیب کارخانه‌های شکر که هرکدام در بانکی سابقه و کارنامه داشتند حالا در این بانک دولتی حساب دارند.

اعتبارزدایی اجباری از کارخانه‌های شکر موجب شده است آنها به هنگام نیاز نتوانند اعتبار و وام بگیرند یا از برخی روش‌های دیگر از بانک‌هایی که امتیازی می‌گرفتند را از دست بدهند. آیا بهتر نیست رییس جمهور در باره کار سامانه بازارگاه در بخش کشاورزی به ویژه توزیع کالاهای اساسی تجدید نظر کند. تولید شکر از همین واقعیت آسیب خواهد دید.

جامعه‌های انسانی که در آنها راه‌ها برای گفتگو و نوآوری باز است هرپدیده مرتبط با نیاز انسان و نیز برای آسان‌سازی با شتاب قابل اعتناایی در مسیر پیشرفت قرار می‌گیرند. مناسبات انسان با تکنولوژی نیز در چنین جامعه‌هایی در این چارچوب قرار می‌گیرند و هر روز گام بلندی برای آسان‌سازی زندگی فردی و اجتماعی برداشته می‌شود. تقاضا برای تکنولوژی روزآمدتر در میان بنگاه‌ها و نیز برای خانواده‌ها در چنین فضایی پیشرفت می‌کند.

ایجاد فن و دانشی به اسم اینترنت نیز در همین راستا در ذهن انسان‌ها جای گرفت و براساس نیاز سازمان‌ها به روان‌سازی و چابک کردن امور، زاد و رشد را تجربه کرده و اکنون از آن استفاده‌های گوناگون می‌شود.

یکی از این دستاوردها سامانه‌سازی برای کاهش بوروکراسی در سازمان‌ها و نهادهای مرتبط با فعالیت‌های بنگاه‌ها و افراد است. به طور مثال سامانه مالیاتی برای این تأسیس می‌شود که بنگاه‌ها و شرکت‌ها و افراد حقیقی برای پرداخت مالیات ناگزیر به رودررویی با مالیات‌سستان‌ها نشوند و شبهه رانت و فساد زایل شود. همچنین این سامانه راه را برای بیراهه روی در مالیات‌سستانی شفاف آسان کرده است. سامانه‌های تخصصی برای هر نیاز سازمانی و مردمی اکنون بخشی جدایی‌ناپذیر از فعالیت‌ها به ویژه در کسب و کارها به حساب می‌آید.

در این کشورها راهبرد این است که اطلاعات گوناگون هر فرد و سازمان به سوی یکپارچگی پیش رفته و کار به جایی برسد که یک پنجره واحد تأسیس و برای هر سازمان و هر فرد حقیقی کمترین سامانه‌ها و در صورت امکان تنها یک سامانه وجود داشته باشد.

به این ترتیب برای شناسایی اینکه شرکت ایکس چه وضعیتی به لحاظ مالیاتی، شواغلان، تأمین اجتماعی و اعتبار بانکی دارد یک سامانه واحد این اطلاعات را جمع‌آوری و ذخیره می‌کند. فلسفه سامانه‌سازی شفافیت؛ کاهش قیدها و بندها و دخالت‌های نهادهای حاکمیتی است. شوربختانه در ایران فلسفه سامانه‌سازی با درک درستی از فلسفه اصلی که همانا شفاف‌سازی و نیز رهاسازی مناسبات رو در رو بوده همراه نشد. به این ترتیب در فرایند رخ داده، فلسفه دخالت در فعالیت‌ها جایش را در سلسله مراتب بوروکراسی صیانت کرد.

حالا شوربختانه سامانه‌های سازمان‌های دولتی تبدیل به سدهای بازدارنده شده‌اند. تعدد سامانه‌های مورد استفاده فعالان اقتصادی موجب شده است تولیدکنندگان برای انجام امور خود با مجموعه‌ای از سامانه‌های مختلف از جمله گمرک، بیمه، مالیات و سامانه جامع تجارت در ارتباط هستند و این پراکندگی، فرآیندها را پیچیده و زمان‌بر کرده است.

در حالی که استفاده از ظرفیت‌های هوشمندسازی و ایجاد ارتباط سیستمی میان کدهای تعرفه می‌تواند بخشی از مراجعات و تأییدهای غیرضروری را کاهش داده و سرعت رسیدگی به پرونده‌ها را افزایش دهد. اختلالات مکرر، کندی اینترنت و خروج ناگهانی کاربران از سامانه، موجب تکرار فرآیندها و اتلاف زمان فعالان اقتصادی می‌شود.

خطا در بارگذاری فایل‌های اکسل، بسیاری از کاربران را ناچار به ثبت دستی و زمان‌بر اطلاعات کرده است. اختلالات سامانه‌ها به ویژه در ارتباط با بانک مرکزی، از دیگر چالش‌های موجود است. الزام به تمدید مکرر ثبت سفارش و پرداخت هزینه‌های مجدد، در شرایطی که فرآیند تخصیص ارز و واردات کالا طولانی است، هزینه‌های اضافی به فعالان اقتصادی تحمیل کرده و در نهایت بر قیمت تمام‌شده کالا اثر می‌گذارد.

برنامه‌های تولید شکر در برزیل

گواهی‌های حلال و روابط تجاری منطقه‌ای نیز موقعیت تایلند را تقویت می‌کند. باین حال، صادرات تایلند در فصل جاری احتمالاً ۱۴ درصد و تولید آن ۱۶ درصد کاهش می‌یابد. بنابراین این کشور می‌تواند در مسیرهای آسیایی برزیل را تحت فشار بگذارد، اما توان جایگزین کردن عرضه برزیل را ندارد. رقابت بیشتر به نوع محصول و مقصد وابسته است: برزیل در شکر خام فله‌ای و بازارهای بزرگ مزیت می‌یابد، در حالی که تایلند در بعضی بازارهای نزدیک و در بخش شکر تصفیه‌شده از مزیت لجستیکی برخوردار است.

هند رقیبی ناپایدارتر است. این کشور در سال‌های پرمحصول می‌تواند با آزادسازی صادرات، حجم بزرگی شکر وارد بازار جهانی کند؛ اما در سال‌های کم‌محصول برای کنترل قیمت داخلی محدودیت می‌گذارد. در اوت ۲۰۲۶، هند اجازه واردات بدون تعرفه یک میلیون تن شکر خام را تا پایان اکتبر صادر کرد؛ اقدامی کم‌سابقه که نشان می‌دهد این کشور فعلاً بیشتر خریدار است تا رقیب صادراتی.

معامله‌گران نیز برزیل را یکی از محتمل‌ترین تأمین‌کنندگان این محموله‌ها دانسته‌اند. هند در کوتاه‌مدت فشار کمتری بر برزیل وارد می‌کند، اما با بهبود محصول و تغییر سیاست می‌تواند دوباره به بازار صادرات بازگردد.

در نتیجه، رقیب برزیل در همه بازارها یکسان نیست. تایلند در آسیا به دلیل فاصله حمل کمتر اهمیت دارد و هند با تغییر سریع میان صادرات و واردات، عامل نوسان بازار است. باین حال، در بازار جهانی شکر خام هنوز هیچ صادرکننده‌ای از نظر مقیاس به برزیل نزدیک نیست.

برزیل چه میزان شکر صادر می‌کند؟

وزارت کشاورزی آمریکا صادرات شکر برزیل در فصل ۲۷/۲۰۲۶ را ۳۳،۶ میلیون تن به معادل شکر خام پیش‌بینی می‌کند. از این مقدار، حدود ۲۹،۵ میلیون تن شکر خام و ۴،۱ میلیون تن شکر تصفیه‌شده خواهد بود. صادرات فصل ۲۶/۲۰۲۵ نیز نزدیک ۳۴،۱ میلیون تن برآورد شده است، در حالی که یک فصل قبل حدود ۳۵ میلیون تن بود. بنابراین صادرات برای دومین فصل پیاپی اندکی کاهش می‌یابد، اما همچنان چند برابر نزدیک‌ترین رقیب است.

آمار کوناب نیز جهت مشابهی دارد. برزیل در فصل ۲۶/۲۰۲۵ حدود ۳۴ میلیون تن شکر صادر کرد، در مقایسه با ۳۵،۱ میلیون تن در هر یک از دو فصل ۲۴/۲۰۲۳ و ۲۵/۲۰۲۴. از آوریل تا ژوئیه ۲۰۲۶، صادرات به ۹،۳ میلیون تن رسید؛ ۱۳،۱ درصد کمتر از ۱۰،۷ میلیون تن دوره مشابه سال قبل. کوناب این کاهش را با محدودتر شدن شکر قابل عرضه و هدایت بیشتر نیشکر به تولید اتانول مرتبط می‌داند.

اختلاف چند دهم میلیون تنی میان ارقام کوناب و وزارت کشاورزی آمریکا لزوماً تناقض نیست. USDA بخش مهمی از آمار را بر مبنای «معادل شکر خام» و تعریف سال بازاریابی خود تنظیم می‌کند، در حالی که کوناب از چارچوب آماری داخلی برزیل استفاده می‌کند. پیام هر دو منبع یکسان است: صادرات نسبت به اوج دو فصل قبل کاهش ملایمی دارد، اما برزیل

برنامه تولید شکر برزیل در فصل ۲۷/۲۰۲۶ یک تناقض ظاهری دارد: این کشور نیشکر بیشتری برداشت می‌کند، اما احتمالاً شکر کمتری خواهد ساخت. تازه‌ترین برآورد شرکت ملی تأمین برزیل، «کوناب»، تولید نیشکر را حدود ۷۰۵،۲ میلیون تن اعلام می‌کند که ۴۰۷ درصد بیشتر از فصل قبل است. باین حال، تولید شکر به ۴۲۰،۸۹ میلیون تن می‌رسد و ۲۰۹ درصد کاهش پیدا می‌کند. در مقابل، تولید اتانول نیشکری با رشد ۹۰۷ درصدی به حدود ۲۹۰،۹۸ میلیارد لیتر خواهد رسید. افزایش برداشت نیز حاصل رشد ۱۰۱ درصدی سطح زیر کشت و بهبود ۳،۶ درصدی متوسط عملکرد مزارع است.

این ارقام نشان می‌دهد هدف برزیل صرفاً شکستن رکورد تولید شکر نیست. کارخانه‌های نیشکر این کشور می‌توانند بسته به سودآوری بازار، سهم بیشتری از ماده اولیه را به شکر یا اتانول اختصاص دهند. بنابراین برنامه تولید، نوعی مدیریت انعطاف‌پذیر میان بازار غذا و انرژی است. از اول اوت ۲۰۲۶، سهم الزامی اتانول بدون آب در بنزین برزیل از ۳۰ به ۳۲ درصد افزایش یافت؛ تصمیمی که فعلاً برای ۱۸۰ روز اجرا می‌شود و امکان تمدید آن وجود دارد. این تغییر، تقاضای داخلی اتانول را تقویت کرده و بخشی از نیشکر را از خطوط تولید شکر دور می‌کند.

تولید شکر برزیل به شدت در جنوب شرق متمرکز است. این منطقه بیش از ۷۰ درصد محصول کشور را می‌سازد و سهم سائوپائولو به تنهایی حدود ۲۵،۷ میلیون تن برآورد شده است. مکانیزاسیون گسترده نیز یکی از پایه‌های قدرت تولیدی برزیل به شمار می‌رود؛ کوناب سهم برداشت مکانیزه را حدود ۹۲،۲ درصد اعلام کرده است. مقیاس بزرگ مزارع و انعطاف کارخانه‌ها باعث می‌شود برزیل حتی در سال کاهش تولید شکر، همچنان بازیگر تعیین‌کننده بازار جهانی باقی بماند.

رقبای برزیل در صادرات شکر

فاصله برزیل با دیگر صادرکنندگان آن قدر زیاد است که بازار جهانی شکر را نمی‌توان رقابت چند تولیدکننده هم‌وزن دانست. بر اساس گزارش وزارت کشاورزی آمریکا، برزیل در سال تقویمی ۲۰۲۵ حدود ۵۹ درصد صادرات جهانی شکر را در اختیار داشت. سهم تایلند حدود ۱۰ درصد و سهم هند نزدیک به ۷ درصد بود. حتی مجموع دو رقیب بزرگ بعدی نیز فاصله زیادی با برزیل دارد. این برتری فقط از حجم تولید نمی‌آید؛ توان تغییر سریع ترکیب تولید میان شکر و اتانول و حضور تثبیت‌شده در بازار شکر خام نیز قدرت برزیل را افزایش می‌دهد.

تایلند مهم‌ترین رقیب پایدار برزیل در بازار آسیاست. پیش‌بینی وزارت کشاورزی آمریکا برای فصل ۲۷/۲۰۲۶، تولید شکر تایلند را ۹۰۵ میلیون تن و صادرات آن را حدود ۶ میلیون تن نشان می‌دهد. از این مقدار، تقریباً ۲،۸ میلیون تن شکر خام و ۳،۲ میلیون تن شکر تصفیه‌شده خواهد بود.

هرچند این حجم با صادرات برزیل قابل مقایسه نیست، نزدیکی تایلند به واردکنندگانی مانند اندونزی، کره جنوبی و ژاپن یک مزیت مهم محسوب می‌شود. هزینه حمل شکر تایلندی به بعضی بازارهای آسیایی حدود ۱۵ تا ۲۰ دلار در هر تن کمتر از محموله برزیلی برآورد شده است. تحویل سریع‌تر،

همچنان تأمین‌کننده مسلط بازار جهانی است. ترکیب مشتریان برزیل نیز اهمیت زیادی دارد. چین در فصل ۲۶/۲۰۲۵ با خرید حدود ۴۰۶ میلیون تن، معادل ۱۳ درصد صادرات برزیل، بزرگ‌ترین مقصد بود. هند با ۳۰۱ میلیون تن حدود ۹ درصد و الجزایر با ۲۰۱ میلیون تن حدود ۶ درصد سهم داشتند.

درآمد صادراتی شکر برزیل نیز حدود ۱۳،۵ میلیارد دلار برآورد شد که در مقایسه با ۱۶،۶ میلیارد دلار فصل قبل، ۱۹ درصد کاهش داشت. این افت حاصل ترکیب کاهش نسبی حجم و پایین‌تر بودن قیمت‌های جهانی در بخش مهمی از فصل بود، نه از دست رفتن جایگاه برزیل در تجارت جهانی.

مقدار صادرات نهایی به تصمیم کارخانه‌ها بستگی دارد. وزارت کشاورزی آمریکا در گزارش آوریل ۲۰۲۶ پیش‌بینی کرده بود حدود ۴۸ درصد نیشکر به شکر و ۵۲ درصد به اتانول اختصاص یابد. تازه‌ترین آمار کوناب، با کاهش تولید شکر و رشد اتانول، نشان می‌دهد بازار سوخت نفوذ بیشتری بر تصمیم کارخانه‌ها پیدا کرده است.

چنانچه قیمت شکر خام نسبت به اتانول جذاب‌تر شود، سهم شکر می‌تواند در ادامه فصل افزایش یابد؛ اما تقاضای قوی سوخت زیستی ممکن است صادرات را نزدیک همین برآورد ۳۳ تا ۳۴ میلیون تنی نگه دارد.

حتی صادرات ۳۳،۶ میلیون تنی نیز بسیار بزرگ است. برای مقایسه، کل صادرات پیش‌بینی‌شده تایلند حدود ۶ میلیون تن و صادرات اتحادیه اروپا کمتر از یک میلیون تن است. بنابراین کاهش یک یا دو میلیون تنی عرضه برزیل می‌تواند قیمت جهانی را تکان دهد، اما سلطه این کشور را از بین نمی‌برد.

آیا اتحادیه اروپا رقیب برزیل خواهد بود؟

اتحادیه اروپا تولیدکننده بزرگ شکر چغندری است، اما داده‌های فصل ۲۷/۲۰۲۶ نشان نمی‌دهد که این بلوک به رقیب

مطالعات اقتصاد کاربردی دانشگاه ساوئوپائولو، «سپیا»، در ۲۱ اوت به ۱۰۴,۳۷ رئال برای هر کیسه ۵۰ کیلوگرمی رسید؛ معادل حدود ۲۰۰۱۰ دلار. این شاخص طی ماه ۱۴۰۰۷ درصد افزایش داشت.

البته قیمت داخلی ساوئوپائولو را نباید مستقیماً با شکر خام ICE مقایسه کرد، زیرا نوع محصول، واحد اندازه گیری، مالیات و شرایط تحویل متفاوت است. رشد این شاخص با محدودتر شدن عرضه فوری شکر سفید در برزیل همزمان بوده است. مهم ترین عامل داخلی قیمت، رقابت شکر و اتانول بر سر نیشکر است. افزایش سهم اتانول در بنزین به ۳۲ درصد می تواند کارخانه ها را به تولید سوخت بیشتر ترغیب کند. هرچه این تغییر شدیدتر باشد، شکر کمتری برای صادرات باقی می ماند و قیمت جهانی حمایت می شود.

در جهت عکس، چنانچه شکر نسبت به اتانول سودآورتر شود، کارخانه های انعطاف پذیر می توانند سهم تولید شکر را بالا ببرند و مانع جهش طولانی قیمت شوند. همین انعطاف پذیری هم یکی از عوامل نوسان قیمت و هم یکی از مهم ترین ابزارهای قدرت برزیل در بازار جهانی است.

آبوهوا عامل دوم است. بارندگی بیش از حد در مناطق نیشکر برزیل می تواند برداشت را متوقف یا غلظت قند نیشکر را کاهش دهد، درحالی که کمبود باران در هند و تایلند عرضه رقبا را محدود می کند. گزارش های اوت ۲۰۲۶ درباره احتمال شکل گیری یک ال نینوی بسیار قدرتمند هشدار داده اند؛ سناریویی که در صورت تحقق، ریسک اختلال همزمان در چند منطقه تولیدکننده را افزایش می دهد. این هنوز یک احتمال است، نه نتیجه قطعی، اما بازار شکر به چنین تغییراتی حساس است.

سیاست هند، میزان محصول تایلند و خرید واردکنندگان بزرگ نیز مسیر قیمت را تعیین می کند. ورود هند به بازار واردات، بخشی از عرضه جهانی را جذب می کند و کاهش محصول تایلند ظرفیت جبران افت برزیل را محدود می سازد. در مقابل، تولید حدود ۴۲,۰۹ میلیون تنی و صادرات احتمالی بیش از ۳۳ میلیون تنی برزیل همچنان عرضه بزرگی در بازار نگه می دارد.

به همین دلیل، سناریوی پایه بیشتر از نوسان قیمت در سطوح بالاتر از کف بهاری حکایت دارد، نه الزاماً بازگشت فوری به اوج های تاریخی. این جمع بندی یک تحلیل از تراز فعلی عرضه است، نه پیش بینی قطعی قیمت.

در سناریوی افزایشی، بارندگی نامناسب در برزیل، ادامه جذب نیشکر توسط اتانول، افت بیشتر تایلند و نیاز وارداتی هند می تواند قیمت ها را بالا ببرد. در سناریوی کاهش، برداشت روان برزیل، افزایش سهم شکر در کارخانه ها و بازگشت هند به صادرات فشار نزولی ایجاد می کند. بنابراین بازار جهانی بیش از هر زمان دیگری به انتخاب کارخانه های برزیلی میان فروش شکر در بازار جهانی و فروش اتانول در بازار داخلی وابسته است. در مجموع، برنامه برزیل در فصل ۲۷/۲۰۲۶ برنامه تولید حداکثری شکر نیست. این کشور نیشکر بیشتری در اختیار دارد، اما بخش بزرگتری از آن را به اتانول اختصاص می دهد و در نتیجه تولید و صادرات شکر اندکی کاهش می یابد. تایلند در آسیا رقیب مهمی است، هند می تواند با تغییر سیاست دوباره وارد رقابت شود و اروپا در بعضی بازارهای شکر سفید نقش دارد؛ اما هیچ کدام در شرایط فعلی جایگاه برزیل را در صادرات جهانی تهدید نمی کنند. عامل اصلی قیمت نیز نه فقط اندازه برداشت، بلکه انتخاب کارخانه های برزیلی میان شکر و اتانول خواهد بود.

رقابت بیشتر مقرراتی و منطقه ای است. با تراز فعلی، اتحادیه اروپا در فصل ۲۷/۲۰۲۶ بیشتر مشتری بالقوه بازار جهانی است تا جایگزین برزیل.

قیمت های جهانی شکر برزیل

برای شکر برزیل یک نرخ مستقل و واحد وجود ندارد. معاملات صادراتی معمولاً با شاخص های بین المللی قیمت گذاری می شوند. قرارداد آتی شکر شماره ۱۱ در بورس ICE معیار اصلی شکر خام جهان است و تحویل فیزیکی آن بر مبنای شرایط فوق انجام می شود. برای شکر سفید نیز قرارداد آتی ICE لندن یکی از معیارهای اصلی است.

قیمت نهایی محموله برزیلی با توجه به کیفیت، بندر بارگیری، زمان تحویل، هزینه حمل و اختلاف قیمت محلی نسبت به این شاخص ها تعیین می شود.

بازار در سال ۲۰۲۶ ابتدا تحت فشار عرضه قرار داشت، اما از اواخر ژوئیه بخشی از افت خود را جبران کرد. گزارش اوت کوناب نشان می دهد قیمت شکر شماره ۱۱ که در ماه مارس به حوالی ۱۳,۰۵ سنت در هر پوند رسیده بود، در پایان ژوئیه نزدیک ۱۵ سنت و در میانه اوت حدود ۱۶,۰۶ سنت معامله شد. کاهش برآورد عرضه، نگرانی های آبوهوایی و حرکت بیشتر کارخانه های برزیلی به سمت اتانول از عوامل حمایت کننده بازار بودند.

شاخص روزانه سازمان بین المللی شکر نیز در ۲۱ اوت ۲۰۲۶ به ۱۸,۰۰۸ سنت در هر پوند رسید و میانگین ۱۵ روزه آن ۱۷,۰۰۳ سنت بود. این رقم دقیقاً با قرارداد شماره ۱۱ یکسان نیست، زیرا روش محاسبه متفاوتی دارد؛ بنابراین اختلاف اعداد طبیعی است. هر دو مجموعه داده نشان می دهند قیمت ها در اوت نسبت به کف های بهاری تقویت شده اند.

در بازار داخلی برزیل نیز شاخص شکر کریستال سفید مرکز

صادراتی برزیل تبدیل شود. USDA تولید شکر اتحادیه اروپا را حدود ۱۴,۳۵ میلیون تن، مصرف را ۱۵,۰۹ میلیون تن، واردات را ۲,۵۵ میلیون تن و صادرات را فقط ۸۵۸ هزار تن پیش بینی می کند. تولید نیز حدود ۸ درصد کمتر از فصل قبل و نزدیک ۱۲ درصد پایین تر از فصل ۲۵/۲۰۲۴ خواهد بود. این تراز نشان می دهد اروپا در مجموع به واردات نیاز دارد.

فاصله صادراتی دو طرف بسیار زیاد است: برزیل احتمالاً بیش از ۳۳ میلیون تن صادر می کند، اما صادرات اتحادیه اروپا به حدود ۰,۰۹ میلیون تن محدود می شود. افزون بر این، برزیل بیشتر در شکر خام و بازارهای بزرگ جهانی حضور دارد، درحالی که صنعت اروپا بر چغندر قند، شکر سفید و بازارهای منطقه ای متمرکز است.

اروپا ممکن است در کشورهای نزدیک خود یا در بعضی بازارهای شکر تصفیه شده با عرضه برزیلی رقابت کند، اما از نظر حجم، رقیب هموزنی نیست.

تحولات سیاست تجاری اروپا نیز بیشتر حالت دفاعی دارد. کمیسیون اروپا در سال ۲۰۲۶ پیشنهاد کرد استفاده از سازوکار «پردازش داخلی» برای واردات بدون تعرفه شکر محدود یا متوقف شود. در این سازوکار، کارخانه ها شکر خام را بدون تعرفه وارد، فرآوری و سپس صادر می کردند.

در فصل ۲۵/۲۰۲۴ حدود ۵۸۷ هزار تن شکر خام، عمدتاً از برزیل، و ۱۵۵ هزار تن شکر سفید از این مسیر وارد اتحادیه اروپا شد. تلاش برای محدود کردن آن نشان می دهد تولیدکنندگان اروپایی بیشتر نگران فشار شکر وارداتی هستند تا اینکه برای تصاحب سهم برزیل از بازار جهانی آماده شوند.

اروپا البته می تواند با تعرفه ها، سهمیه ها، استانداردهای کیفی و حمایت از چغندرکاران، دسترسی شکر برزیل به بازار خود را دشوار کند. شرکت های اروپایی نیز در شکر سفید بسته بندی شده و بازارهای نزدیک مزیت دارند. با این حال، این

مدیرعامل کشت و صنعت کارون:

کاهش ۴.۵ درصدی ضایعات در کشت و صنعت کارون

موفق شدیم با کاهش ۱.۵ تا ۴.۵ درصدی ضایعات، حدود ۱۵ هزار تن شکر را به چرخه تولید بازگردانیم. شمیلی با اشاره به راه اندازی مرکز نوآوری و توسعه در این مجموعه، افزود: این مرکز با حضور ۲۶ استاد برتر کشور در حوزه های مختلف فعالیت خود را آغاز کرده و تاکنون ۳۶ طرح به دبیرخانه آن ارسال شده است. از این میان، ۱۰ طرح برای اجرا تصویب شده که پنج طرح آن متعلق به افراد بومی منطقه است که نشان از ظرفیت بالای نیروهای محلی دارد.

وی در بخش دیگری از سخنان خود با تأکید بر اهمیت مسئولیتهای اجتماعی، گفت: اولویت ما تأمین معیشت و سفره پرسنل است و در زمینه اشتغال نیز سالانه به تعداد نیروهای بازنشسته، جذب جدید انجام میشود که اولویت با تحصیل کردگان بومی سه شهرستان حوزه استحفاظی شرکت است. مدیرعامل کشت و صنعت کارون به اقدامات زیست محیطی این مجموعه نیز اشاره کرد و گفت: کمیته محیط زیست با برنامه پنجساله در شرکت تشکیل شده و بازچرخانی آب خروجی و صرفه جویی جدی در مصرف آب کشاورزی در دستور کار است. هم اکنون کشت و صنعت کارون به عنوان پایلوت مسائل زیست محیطی نیشکر در کشور معرفی شده است.

شمیلی با بیان اینکه نیشکر به عنوان گیاه جادویی قابلیت تولید ۱۴۵ محصول صنعتی، کشاورزی و غذایی را دارد، خاطرنشان کرد: تاکنون ۱۰ محصول جانبی از نیشکر در این مجموعه تولید شده و برنامه داریم طی پنج سال آینده این عدد را به ۱۵ محصول برسانیم. افتتاح خط تولید زغال زیستی از باگاس و تولید اسید هیومیک به عنوان کود باکیفیت از جمله برنامه های امسال است و ایجاد دو شهرک صنایع تبدیلی کشاورزی نیز در دستور کار قرار دارد.

وی در پایان با اشاره به چالشهای ناشی از واردات بیرویه شکر، ابراز امیدواری کرد با برنامه ریزی های انجام شده و هماهنگی با وزارتخانه های مرتبط، بازار فروش پایدار برای محصولات داخلی فراهم شود و این رکود فعلی مدیریت گردد.

مدیرعامل کشت و صنعت کارون از بومی سازی صددرصدی قطعات کشاورزی و کاهش چشم گیر ضایعات در این مجتمع خبر داد و گفت با اتکا به دانش بومی، طی دو سال موفق به کاهش ۴.۵ درصدی ضایعات کارخانه شدیم. وی همچنین از برنامه افزایش محصولات جانبی نیشکر از ۱۰ به ۱۵ محصول طی پنج سال آینده و ایجاد دو شهرک صنایع تبدیلی در استان خوزستان سخن گفت.

محمود شمیلی، مدیرعامل کشت و صنعت کارون، با اشاره به جایگاه این مجموعه به عنوان بزرگترین تولیدکننده شکر در خاورمیانه، اظهار داشت: کشت و صنعت کارون با عرصه ای حدود ۵۸ هزار هکتار، حدود ۱۰ درصد از شکر مورد نیاز کشور را تأمین می کند و نقش محوری در تولید این محصول راهبردی در استان خوزستان ایفا می کند.

وی با بیان اینکه این مجموعه هم اکنون بیش از هفت هزار و ۵۰۰ شغل مستقیم و غیرمستقیم ایجاد کرده است، تأکید کرد: اولویت اصلی ما در حوزه اشتغال، جذب نیروهای بومی سه شهرستان شوشتر، گتوند و دزفول است. اکثر فعالیتهای شرکت نیز به صورت برون سپاری به پیمانکاران محلی واگذار شده تا مردم منطقه در تولید سهمیه باشند. شمیلی با اشاره به حمله اسفندماه سال گذشته به این مجتمع، تصریح کرد: علیرغم آسیب جدی به انبارهای تولید، همکاران ما از همان ساعات اولیه پای کار آمدند و با تلاش شبانه روزی، خط تولید را تنها با یک تا دو روز توقف، دوباره فعال کردند. هم اکنون مراحل پایانی تعمیرات ناشی از جنگ در حال انجام است و خوشبختانه خللی در تولید ایجاد نشد.

مدیرعامل کشت و صنعت کارون، بومی سازی تجهیزات را یکی از مهمترین دستاوردهای یک سال اخیر برشمرد و گفت: با اتکا به دانش فنی و توانمندی همکاران، موفق شدیم بالای ۲۰ درصد از قطعات صنعتی و ۱۰۰ درصد از قطعات کشاورزی مورد نیاز را در خود مجموعه تولید کنیم. کیفیت قطعات تولیدی به گونه ای بود که

بند تسهیل آزمایش کالاهای اساسی لغو شد

استاندارد ایران می رسد، باید مورد پذیرش دستگاه های ذی ربط قرار می گرفت. در این مصوبه همچنین تصریح شده بود که گواهی نامه های بین المللی مجاز و معتبر صادر شده درباره کالاهای مشمول این بند، ملاک عمل سازمان مجوزدهنده و سازمان ملی استاندارد ایران باشد و انجام آزمایش های موازی ممنوع شود. با لغو بند مذکور، ضابطه ای که بر انجام یکباره آزمایش کالاهای اساسی و ممنوعیت آزمایش موازی تأکید داشت، از متن مصوبه حذف شده است. این تصمیم هیأت وزیران در شرایطی اتخاذ شده که فرآیند بررسی و تأیید استاندارد و سلامت کالاهای اساسی وارداتی، از جمله مراحل مؤثر بر سرعت ترخیص این کالاها از گمرکات کشور به شمار می رود.

هیأت وزیران با لغو بند ۳ مصوبه تضمین امنیت غذایی، ضوابط آزمایش کالاهای اساسی را تغییر داد.

به گزارش خبرگزاری تسنیم، هیأت وزیران با صدور تصویب نامه ای، بند ۳ تصویب نامه موضوع تضمین امنیت غذایی و بهبود معیشت مردم و اصلاح بعدی آن را لغو کرد.

بر اساس بند لغوشده، کالاهای اساسی مشمول مقررات استاندارد اجباری باید توسط سازمان مجوزدهنده یا سازمان ملی استاندارد ایران، صرفاً یکبار و از طریق آزمایشگاه های مرجع و استانی مورد آزمایش قرار می گرفتند. همچنین طبق این بند، نتایج صادر شده از آزمایشگاه های مرجع و استانی که به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت جهاد کشاورزی یا سازمان ملی

روی خط خبر

شوگ «ال نینو» به بازار جهانی شکر

پیش بینی می شود تولید شکر هند در فصل آینده تحت تأثیر خشکسالی ناشی از پدیده آب و هوایی «ال نینو» کاهش می یابد و با آغاز فصل برداشت از ماه آینده، فشار بر عرضه جهانی شکر افزایش خواهد یافت.

برآوردهای ۱۱ نفر از معامله گران، تحلیلگران و تولیدکنندگان شکر نشان می دهد میزان تولید ناخالص شکر هند در سال منتهی به سپتامبر ۲۰۲۷ به ۲۹ تا ۳۱ میلیون تن خواهد رسید. این در حالی است که «انجمن تولیدکنندگان شکر و انرژی زیستی هند» میزان تولید فصل جاری را ۳۱ میلیون تن پیش بینی کرده است. سازمان بین المللی شکر در ماه مه هشدار داد که انتظار می رود تشدید پدیده «ال نینو» به محصولات کشاورزی در سراسر آسیا آسیب برساند و به کسری جهانی حدود ۲۶۰ هزار تنی دامن بزند. میزان بارش های موسمی که محصولات کشاورزی هند به آن وابسته است، در حال حاضر حدود ۱۵ درصد کمتر از حد معمول است. انتظار کاهش تولید در فصل زراعی ۲۰۲۷-۲۰۲۶ به افزایش حدود ۳۰ درصدی قیمت معاملات آتی شکر خام در نیویورک طی سال جاری کمک کرده است. هند، بزرگترین مصرف کننده شکر در جهان، ماه گذشته برای مهار قیمت های داخلی که به بالاترین حد خود رسیده بود، به کارخانه ها و پالایشگاه ها اجازه داد شکر خام را بدون پرداخت عوارض گمرکی وارد کنند. این کشور همچنین محدودیتهایی را برای دلان و مصرف کنندگان عمده در زمینه ذخیره شکر تعیین کرد.

«پاتین وادانا»، از مدیران شرکت مشاوره و تجارت کالاها ی اساسی «گرادینت کامرshal» (Gradient Commercial Pvt)، گفت: ممکن است هند برای افزایش ذخایر نهایی خود، سال آینده به واردات شکر نیاز داشته باشد. قیمت های فعلی شکر در بازار داخلی احتمالاً کارخانه ها را تشویق می کند به جای تولید اتانول، شکر بیشتری تولید کنند. در میان شرکت کنندگان در نظرسنجی بلومبرگ، ۶ نفر اظهار کردند که هیچ بخشی از شکر تولیدی به تولید اتانول اختصاص نخواهد یافت، در حالی که پنج نفر دیگر معتقد بودند هند ممکن است برای دومین سال متوالی، برای افزایش ذخایر به واردات شکر نیاز پیدا کند. «کلادیو کووریگ»، تحلیلگر ارشد موسسه «کووریگ

آنالیتیکس» (Covrig Analytics)، گفت: هند ممکن است به منظور تجدید ذخایر پس از تکمیل سهمیه فعلی، واردات شکر را از اوایل ژوئیه سال آینده آغاز کند، زیرا پیش بینی می شود میزان تولید در فصل ۲۰۲۸-۲۰۲۷ باز هم کاهش یابد. به گفته او، حجم محموله های وارداتی ممکن است در مجموع بین دو تا سه میلیون تن باشد.

بر اساس گزارش بلومبرگ، «آشونی سربو استاوا»، معاون وزیر غذا در امور شکر، پنجشنبه گذشته اعلام کرد: مقامات هندی، قیمت شکر را به دقت زیر نظر خواهند داشت و تولید را به صورت مالهانه رصد می کند تا از تأمین کافی شکر و اتخاذ تصمیم های مناسب درباره عرضه اطمینان حاصل شود. ایسنا

روی خط خبر

رشد ۸۳.۴ درصدی تورم تولیدات کشاورزی در بهار ۱۴۰۵

مرکز آمار ایران اعلام کرد: شاخص قیمت تولیدکننده زراعت، باغداری و دامداری سنتی در چهار فصل منتهی بهار ۱۴۰۵ به ۸۳.۴ درصد رسید.

به گزارش مهر، شاخص قیمت تولیدکننده بخش زراعت، باغداری و دامداری سنتی در فصل بهار ۱۴۰۵ از سوی مرکز آمار ایران منتشر شد که بر اساس آن این نرخ به عدد ۸۱۱.۵ رسید و نسبت به فصل مشابه سال گذشته ۱۲۶.۱ درصد افزایش نشان داد. بررسی تغییرات این شاخص در چهار فصل منتهی به بهار ۱۴۰۵ نیز حاکی از رشد ۸۳.۴ درصدی نسبت به دوره مشابه سال قبل است. این میزان در فصل زمستان ۱۴۰۴، ۶۳.۷ درصد اعلام شده بود. در میان گروه‌های اصلی این بخش، غلات با ثبت رشد ۱۸۳.۹ درصدی نسبت به بهار سال گذشته، بیشترین تغییر شاخص را به خود اختصاص داد. شاخص گروه سبزیجات و حبوبات نیز در این مقایسه ۸۶.۲ درصد افزایش یافت. همچنین، در بررسی چهار فصل منتهی به بهار ۱۴۰۵، گروه غلات با رشد ۱۱۸.۳ درصدی بیشترین تغییر را ثبت کرد و گروه پرورش سنتی بز و بزغاله با ۵۱.۸ درصد، کمترین میزان تغییر شاخص را داشت.

آمادگی کارخانه شکر میرزا کوچک خان برای تولید با راندمان مطلوب

معاون صنعت شرکت کشت و صنعت نیشکر میرزا کوچک خان از آمادگی کامل این مجموعه برای آغاز فصل جدید بهره‌برداری خبر داد و اعلام کرد: با اتمام تعمیرات اساسی و اجرای موفقیت‌آمیز «تست گرم» کارخانه، این واحد به‌عنوان نخستین کشت و صنعت نیشکری وارد مرحله آمادگی کامل تولید شد. به گزارش روابط عمومی شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی، خالد لویمی، پنجشنبه، ۱۹ شهریورماه، با اعلام این خبر اظهار داشت: پس از پایان عملیات تعمیرات اساسی، تست گرم کارخانه تولید شکر باهدف بررسی عملکرد تجهیزات کلیدی و اطمینان از آمادگی خطوط تولید انجام شد و تمامی بخش‌های کارخانه برای آغاز تولید شکر با راندمان بالا آماده است. وی افزود: موفقیت در انجام تست گرم پیش از آغاز فصل بهره‌برداری، حاصل اجرای یک برنامه اورهال فنی، مطلوب و به‌موقع بود که با تلاش شبانه‌روزی کارگران، متخصصان و نیروهای فنی شرکت طی ۲۰ هفته طراحی و اجرا شد.

انجام تعمیرات کارخانه با تکیه بر توان داخلی

معاون صنعت نیشکر میرزا کوچک خان ادامه داد: در سال جاری بخش عمده‌ای از تعمیرات اساسی تجهیزات کارخانه تولید شکر با اتکا به توان تخصصی و نیروهای داخلی شرکت انجام شد. لویمی با اشاره به سیاست استفاده حداکثری از ظرفیت‌های درون‌سازمانی و مدیریت هزینه‌ها گفت: بهره‌گیری از توان متخصصان داخلی موجب شد عملیات اورهال با هزینه کمتر و کیفیت مطلوب اجرا شود. وی در پایان با بیان اینکه تمامی الزامات فنی برای آغاز فصل بهره‌برداری فراهم شده است، افزود: هم‌زمان با آغاز فصل برداشت نیشکر در پاییز امسال، کارخانه تولید شکر کشت و صنعت میرزا کوچک خان با آمادگی کامل وارد مدار تولید خواهد شد و برای تولید شکر با راندمان بالا آماده است.

قیمت‌گذاری دستوری هزینه تولید شکر را تأمین نمی‌کند

مجلس برای تعدیل این هزینه‌ها شد. وی اظهار کرد: افزایش قیمت گازوئیل مصرفی صنایع در قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵، بار مالی قابل توجهی را به بخش تولید تحمیل کرده است.

کاظمی گفت: تلاش برای افزایش سهمیه سوخت استان می‌تواند بخشی از مشکلات را برطرف کند اما موضوع قیمت سوخت نیازمند تصمیم‌گیری و بازنگری در سطح قانون‌گذاری است.

وی افزود: اتخاذ تصمیمات حمایتی و تعاملی در قوانین بودجه سنواتی می‌تواند به حفظ ثبات تولید در قطب‌های مهم کشاورزی و صنعتی خوزستان کمک کند.

کاظمی در ادامه به مشکلات عرضه فرآورده‌های سلولزی تولیدشده از باگاس نیشکر اشاره کرد و خواستار رفع تبعیض در سازوکار بازار میان این محصولات و فرآورده‌های تولیدشده از منابع چوبی شد.

وی گفت: تولید امدی‌اف از باگاس نیشکر علاوه بر ایجاد ارزش افزوده، به حفظ محیط زیست و کاهش قطع درختان کمک می‌کند اما در سازوکار بازار، تولیدکنندگان این محصول با محدودیت‌هایی مواجه هستند.

مدیرعامل شرکت توسعه نیشکر افزود: با وجود آنکه قیمت تمام‌شده تولید محصولات سلولزی از باگاس حدود ۳۰ درصد کمتر است، این مزیت نباید به معنای الزام تولیدکننده به فروش محصول با قیمت پایین‌تر باشد. وی ابراز امیدواری کرد با تدوین چارچوب‌های منصفانه و تقویت نقش تشکلهای صنفی، زمینه حفظ مزیت‌های اقتصادی و زیست‌محیطی صنایع وابسته به نیشکر در خوزستان فراهم شود.

نشست شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی خوزستان با حضور اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و جمعی از مدیران و فعالان اقتصادی استان برگزار شد و در آن مهم‌ترین چالش‌های بخش تولید، از جمله قیمت‌گذاری محصولات، هزینه انرژی، تأمین مالی و موانع پیش روی صنایع استان بررسی شد. صنعت نیشکر از مهم‌ترین ظرفیت‌های اقتصادی و کشاورزی خوزستان به شمار می‌رود و علاوه بر تولید شکر، در زنجیره‌ای از صنایع جانبی از جمله تولید محصولات سلولزی و بهره‌گیری از باگاس نیشکر نقش دارد.

مدیرعامل شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی با انتقاد از ناهمخوانی قیمت تعزیراتی شکر با افزایش هزینه‌های تولید، خواستار بازنگری در سازوکار قیمت‌گذاری این محصول و واقعی‌سازی قیمت آن شد و گفت: سقف فعلی قیمت شکر پاسخگوی هزینه‌های تولید نیست.

به گزارش ایرنا، دکتر علیرضا کاظمی، در نشست شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی خوزستان با حضور اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در اتاق بازرگانی اهواز اظهار کرد: زنجیره ارزش صنعت نیشکر باید با وجود همه ریسک‌ها و تهدیدهای اقلیمی، اقتصادی و ارزی، از سودآوری منطقی برخوردار باشد تا تداوم تولید در این صنعت امکان‌پذیر شود.

وی افزود: در شرایطی که قیمت نهاده‌های تولید از جمله کود، سم، دستمزد و سایر هزینه‌ها به طور مستمر افزایش می‌یابد، قیمت شکر همچنان مشمول محدودیت‌های تعزیراتی است. مدیرعامل شرکت توسعه نیشکر گفت: سقف قیمت تعزیراتی شکر ۸۳ هزار تومان تعیین شده و این رقم با هزینه‌های واقعی تولید همخوانی ندارد و نمی‌تواند هزینه‌های تولیدکنندگان را تأمین کند.

ضرورت واقعی‌سازی قیمت شکر

کاظمی با تأکید بر ضرورت اصلاح ساختار قیمت‌گذاری شکر، پیشنهاد کرد سازوکاری تعاملی با همکاری انجمن‌های صنفی و تشکلهای تولیدی برای واقعی‌سازی قیمت این محصول طراحی شود.

وی با اشاره به آثار مصرف بی‌رویه شکر بر سلامت جامعه بیان کرد: در حالی که در بسیاری از کشورها برای کالاهایی که مصرف بیش از اندازه آنها می‌تواند سلامت انسان را تهدید کند یارانه‌ای در نظر گرفته نمی‌شود، در کشور ما قیمت شکر همچنان به صورت تعزیراتی تعیین می‌شود.

کاظمی افزود: قیمت‌گذاری باید به گونه‌ای اصلاح شود که ضمن پوشش هزینه‌های تولید، به مدیریت مصرف نیز کمک کند و صنعت نیشکر بتواند فعالیت اقتصادی خود را با ثبات و سودآوری منطقی ادامه دهد.

درخواست برای تعدیل نرخ سوخت صنایع

مدیرعامل شرکت توسعه نیشکر خوزستان همچنین افزایش هزینه سوخت صنایع را یکی دیگر از چالش‌های تولیدکنندگان عنوان کرد و خواستار همکاری نمایندگان

روی خط خبر

الگوی کشت سال زراعی جدید ابلاغ شد

غلامرضا گل محمدی با اشاره به نزدیک شدن به آغاز سال زراعی ۱۴۰۶-۱۴۰۵ از ابلاغ الگوی کشت به استان‌ها، پیش از فرا رسیدن سال زراعی جدید خبر داد و گفت: برای اجرای مصوبه الگوی کشت تمامی وزارتخانه‌ها باید پای کار بیایند. وی با بیان اینکه اجرای الگوی کشت نیازمند همکاری همه دستگاه‌های مرتبط با کشاورزی است، افزود: علاوه بر وزارت جهاد کشاورزی لازم است که سایر دستگاه‌ها به ویژه وزارت نیرو، وزارت نفت و سازمان برنامه و بودجه پای کار بیایند تا در تأمین آب، برق، سوخت و اعتبارات هماهنگی و همکاری مطلوب ایجاد شود. گل محمدی تصریح کرد: اگر تمامی نهادهای پای کار بیایند، الگوی کشت به همان صورتی که تدوین شده، اجرا می‌شود. وی درباره روند تهیه و ابلاغ الگوی کشت هر سال اظهار داشت، طبق روال دو سال اخیر، برنامه الگوی کشت را به استان‌ها و دهستان‌ها می‌فرستیم و پس از نظرسنجی و انجام اصلاحات، ابلاغ نهایی به معاونت زراعت ارسال می‌کنیم. رئیس سازمان «تات» کاهش مصرف آب را مهمترین هدف از اجرای الگوی کشت خواند و افزود: ارزیابی ما نشان می‌دهد که در سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ حدود ۸۰ درصد و در سال زراعی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ حدود ۸۴ درصد برنامه ابلاغی الگوی کشت اجرا شده و در سال زراعی فعلی در حال جمع‌بندی اطلاعات هستیم. گل محمدی با بیان اینکه وزارت جهاد کشاورزی سیاست‌های تشبیهی برای برخورد و مقابله با تخلف از الگوی کشت را ندارد، اظهار داشت: اگر در مواردی الگوی کشت اجرا نشده، باید دید که آب استفاده شده چگونه و از کجا تأمین شده است. رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی گفت: پیش‌بینی می‌شود که در سال زراعی فعلی بتوانیم به بالای ۸۵ درصد خودکفایی و تا پایان برنامه بالای ۹۰ درصد خودکفایی دست یابیم. الگوی کشت که ساده‌ترین تعریف آن: «کاشت محصول مناسب در مکان و زمان مناسب» است، به عنوان جامع‌ترین راهکار مقابله با مسائلی مانند کم آبی، تغییرات اقلیمی، ضرر و زیان کشاورزان، ساماندهی به صادرات، تعادل بازار و... مه‌ماه ۱۴۰۱ پس از ۵۰ سال مطرح شدن در ایران و بیست سال تأکید مدیران و کارشناسان، رونمایی و برای اجرا به استان‌ها ابلاغ شد.

قانون بن بست ساز «انتزاع»

مورد نیاز مردم و نیز نهادهای دامی که سهم عمده‌ای در کل واردات دارند به یک معاونت در یک وزارتخانه غیر تخصصی که وظیفه اصلی آن سازمان دهی تولید محصولات اصلی مورد نیاز مردم است یک اقدام غیر کارشناسی است. به همین دلیل در آن سال‌ها احیای وزارت بازرگانی در دستور کار قرار گرفت که به هردلیل نشد. در آن روزها حتی لایحه ای برای این اقدام نیز تهیه شد. در دولت‌های بعدی نیز همین مسأله طرح و برای آن چاره اندیشیده شد. قرار براین بود که وزارت صنایع و معادن تفکیک شده و وزارت بازرگانی تأسیس شود که تا امروز به دلایل گوناگون از جمله مخالفت کمیسیون کشاورزی مجلس نشده است. حالا و در وضعیتی که صنعت قند و صنایع مشابه بی صاحب و بدون حامی مانده اند باید این برنامه در دستور کار قرار گیرد. ادامه وضعیت فعلی و دادن اختیارات به وزارت جهاد کشاورزی کار را پیچیده‌تر کرده و احتمال ائتلاف منابع و رانت را افزایش می‌دهد.

ادامه از صفحه اول

اما پس از تصویب قانون و ادغام سه وزارتخانه این وضعیت به هم خورده است. در حال حاضر وزارت جهاد کشاورزی مسئولیت و اختیارات واردات کالاهای اساسی را و نیز حمایت از بازار به هر شکل را در دستور کار دارد. الان صدای صنایع تبدیلی مثل صنعت قند و دیگر صنایع به گوش دولت نمی‌رسد.

وزارت جهاد کشاورزی به ویژه در دو سال تازه سپری شده برای خودش یک وزارت بازرگانی ناقص با مدیرانی بی تجربه تأسیس کرده است. معاونت توسعه بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی بر فعالیت دیگر معاونت‌ها سایه انداخته است و دستورهای و ابلاغ‌ها از این ناحیه صورت می‌گیرد. در چنین وضعیتی وزارت جهاد کشاورزی تنها و تنها به این می‌اندیشد که بازار کالاهای کشاورزی و نهادهای دامی را به هر قیمت تنظیم کند و راهی برای حمایت از تولید داخلی دیده نمی‌شود.

در این روزهای سخت که باید حمایت از تولید داخل در دستور کار جدی باشد اما قانون انتزاع این داستان را تعطیل کرده است. بررسی سخنان و نامه‌های گلایه آمیزی که مدیران و مالکان صنایع تبدیلی کشاورزی می‌نویسند و می‌گویند نشان می‌دهد ادامه اجرای قانون «تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی» بن بست موجود را بیشتر می‌کند و گره‌های کور را بیشتر خواهد کرد.

چه باید کرد؟

در سال‌هایی که حسن روحانی ریاست جمهوری را برعهده داشت داستان زنده‌سازی وزارت بازرگانی به طور جدی در دستور کار دولت وی قرار گرفت. مطابق با دیدگاه‌های کارشناسان و فعالان اقتصادی دادن اختیارات برای واردات مهمترین کالاهای

هشدار نسبت به جهش ارزی و چالش‌های تأمین کالاهای اساسی

رئیس هیئت مدیره انجمن واردکنندگان و تأمین‌کنندگان برنج با اشاره به مطالبات ۴۰۷ میلیارد دلاری از دولت، از جهش ۳ برابری میانگین نرخ ارز و کاهش شدید تقاضای مؤثر در دهک‌های پایین خبر داد.

محمد مختاریانی، رئیس هیئت مدیره انجمن واردکنندگان و تأمین‌کنندگان برنج، با انتقاد از سیاست‌های فعلی تنظیم بازار، به بررسی ابعاد بحران در حوزه کالاهای اساسی پرداخت. وی با اشاره به فعالیت ۱۱ تشکل در این حوزه اظهار داشت که مجموع طلب تأمین‌کنندگان کالاهای اساسی از دولت به بیش از ۴۰۷ میلیارد دلار (یورو) رسیده است. مختاریانی تأکید کرد که با وجود دستور رئیس‌جمهور در جلسه ماه گذشته مبنی بر پرداخت ۵۰ درصد از این مطالبات و موکول شدن مابقی به حساسی، با گذشت ۴۵ روز از آن وعده، هنوز هیچ مبلغی به تأمین‌کنندگان پرداخت نشده است.

وی با انتقاد از تصمیمات ناپخته در تنظیم بازار گفت: «گاهی تصمیمات اشتباه در حوزه تنظیم بازار محصولات اساسی باعث بروز بحران می‌شود؛ همان‌گونه که در سال ۱۴۰۳ در زمینه لوبیا چیتی چنین تصمیم غلطی گرفته شد و این کالای کم‌اهمیت به مهم‌ترین مسئله اقتصاد تبدیل شد.» وی همچنین به محدودیت واردات برنج با ارزش بیش از ۹۰۰ دلار اشاره کرد و افزود که این تصمیم باعث شد واردات برنج پاکستانی عملاً متوقف شده و قیمت برنج ایرانی به اوج برسد؛ معضلی که کماکان لاینحل باقی مانده است.

تغییر معادلات ارزی و ادعای هدفمندی یارانه‌ها

مختاریانی در بخش دیگری از تحلیل خود به تغییرات معنادار میانگین نرخ ارز پرداخت. وی توضیح داد: «در سال‌های گذشته، از ۶۰ میلیارد دلار کل واردات، تنها ۱۰ میلیارد دلار با ارز ترجیحی ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی تأمین می‌شد و ۵۰ میلیارد دلار مابقی با میانگین نرخ ۷۰ هزار تومان بود که در مجموع، میانگین کل ارز واردات اقتصاد را در محدوده ۵۰ تا ۵۵ هزار تومان نگه می‌داشت.» به گفته وی، اکنون با سیاست‌های فعلی، میانگین ارز رسمی به ۱۷۵ هزار تومان رسیده است که نشان‌دهنده افزایش ۳ برابری نرخ ارز برای واردات است.

وی با رد ادعای برخی مسئولان مبنی بر اینکه «ارز ترجیحی به دست مردم نمی‌رسد»، تصریح کرد: «گر ارز به دست مردم نمی‌رسد، چرا در حال حاضر قیمت روغن نباتی ۴ تا ۵ برابر شده و گوشت و مرغ از دسترس دهک‌های پایین جامعه خارج شده است؟» مختاریانی تأکید کرد که کاهش تقاضای مردم برای کالاهای اساسی، به دلیل افزایش بیش از حد قیمت‌هاست و اگر تقاضا همچنان مانند گذشته بود، کشور با یک «بربحران» مواجه می‌شد.

پشت پرده افزایش نرخ ارز برای بازگشت ارز صادراتی

رئیس انجمن واردکنندگان برنج به یک تناقض در عملکرد دولت اشاره کرد و گفت: «دولت در حالی که مرتب وعده افزایش اعتبار کالا بر می‌دهد اما آن را عملیاتی نکرده و بازار را به هم ریخته است.» وی همچنین به مکانیزم بازگشت ارز توسط صادرکنندگان بزرگ اشاره کرد و افزود: «عمده صادرکنندگان و تأمین‌کنندگان ارز، شرکت‌های پتروشیمی و فولادی هستند که متعلق به بخش عمومی و صندوق‌های بازنشستگی‌اند؛ دولت برای اینکه ارز این بخش‌ها به چرخه اقتصاد برگردد، نرخ ارز را مرتباً افزایش می‌دهد تا انگیزه صادرات افزایش یابد.» مختاریانی در پایان با اشاره به استناد دولت به نرخ بازار آزاد در پیش‌فروش سکه، تأکید کرد که نرخ بازار آزاد، همان نرخ رسمی اقتصاد است و سیاست‌های فعلی، بدون توجه به توان خرید مصرف‌کننده نهایی، صرفاً بر رویه‌های بازگشت ارز متمرکز شده است.

ماهانماه شکر

انجمن صنعتی کارخانه‌های قند و شکر ایران

زیر نظر شورای نویسندگان

صفحه آرا: علی صائمی

حروفچین: حمیدرضا خدا بخش

تلفن و نمابر:

۸۸۹۶۹۹۰۳ - ۸۸۹۶۹۰۵۵

نشانی: تهران - میدان دکتر فاطمی

خیابان شهید گمنام - شماره ۱۴